

JOURNAL OF RESEARCH
IN EDUCATION AND SOCIETY
EĞİTİM VE TOPLUM
ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
ISSN: 2458 - 9624 (Online)

Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi/JRES, 7(2), 517-542, 2020

BELİREN YETİŞKİNLERDE ROMANTİK YALNIZLIĞIN YORDANMASINDA BAĞLANMA VE FLÖRT KAYGISININ ROLÜ*

THE ROLE OF ATTACHMENT AND DATING ANXIETY IN PREDICTING ROMANTIC LONELINESS AMONG EMERGING ADULTS

Seda YONAR¹ ve İlkey DEMİR²

¹İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Özel Eğitim Bölümü, Doktora Öğrencisi, İstanbul, Türkiye.
e-posta: sedayonar@gmail.com

²İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Eğitim Bilimleri Bölümü, İstanbul, Türkiye. e-posta: demiri@istanbul.edu.tr

Gönderim Tarihi: 17.08.2020

Düzeltilme Tarihi: 18.09.2020

Kabul Tarihi: 15.11.2020

Öz

Bu çalışmanın temel amacı, beliren yetişkinlerde romantik yalnızlığın yordayıcıları olarak bağlanma boyutları ve flört kaygısının incelenmesidir. Bu çalışma ilişkisel tarama deseninde tasarlanmıştır. Çalışmanın verileri İstanbul Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa'nın çeşitli fakültelerinde lisans düzeyinde öğrenimine devam eden ve uygun örnekleme yöntemiyle seçilen 441 beliren yetişkinin katılımıyla toplanmıştır. Yaşları 18-26 arasında değişim göstermekte olan katılımcıların %70.1'i (n=309) kadın, %29.9'u (n=132) erkek katılımcıdan oluşmaktadır. Katılımcılara Kişisel Bilgi Formu, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği-Kısa Form, Flört Kaygısı Envanteri-Ergen Formu ve Sosyal ve Duygusal Yalnızlık Ölçeği uygulanmıştır. Çalışmanın temel amacı doğrultusunda, beliren yetişkinlerin yaşlarının, cinsiyetlerinin ve kaçınan bağlanma, kaygılı bağlanma, flört kaygısı değişkenlerinden aldıkları puanların romantik yalnızlık düzeylerini anlamlı bir şekilde yordayıp yordamadığı çok yönlü hiyerarşik regresyon analizi işlemi yapılarak incelenmiştir. Regresyon analizi sonuçlarına göre; romantik yalnızlık yaşla olumsuz, kaçınma, iletişim ve beğenilmeme kaygısı ile ise olumlu yönde ilişkilidir. Diğer yandan, bu değişkenlerin romantik yalnızlığın yordanmasındaki görece katkıları incelendiğinde, kayıtsız bağlanma boyutunun modele en güçlü katkıyı yaptığı, iletişim ve beğenilmeme kaygısının modele katkısının orta düzeyde olduğu ve yaşın katkısının ise görece zayıf olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Romantik yalnızlık, Bağlanma, Flört kaygısı, Beliren yetişkinlik.

* Bu çalışma ilk yazarın, ikinci yazar danışmanlığında İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD'de tamamladığı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Atf için Künye Bilgisi: Yonar, S. & Demir, İ. (2020). Beliren yetişkinlerde romantik yalnızlığın yordanmasında bağlanma ve flört kaygısının rolü. *JRES, 7(2), 517-542.*

Abstract

The purpose of this study is to analyze the role of dating anxiety and attachment dimensions in predicting romantic loneliness among emerging adults. This study was carried out in relational screening model. Participants were 441 emerging adults attending several faculties in Istanbul University and Istanbul University-Cerrahpasa. The participants whose ages are between 18 and 26 consist of 70.1 % (n=309) women and 29.9 % (n=132) men. An Information Form, The Experiences in Close Relationship Scale-Short Form, The Dating Anxiety-Adolescent Form and Social and Emotional Loneliness Scale were used to collect the data. In order to examine the predictive role of dating anxiety and attachment dimensions in romantic loneliness; age, gender, attachment dimensions, and dating anxiety scores were regressed on romantic loneliness scores via hierarchical regression analysis. The results of the analysis reveal a negative association of age with romantic loneliness and a positive association of attachment avoidance, communication anxiety and fear of negative evaluation with romantic loneliness. The relative contribution of attachment avoidance in the model is the strongest, while communication anxiety and fear of negative evaluation has moderate contribution and age has a relatively weaker contribution in the model.

Keywords: Romantic loneliness, Attachment, Dating anxiety, Emerging adulthood.

Giriş

Son yıllarda, özellikle Batı toplumlarındaki değişikliklere paralel olarak yetişkinlik rollerinin ertelenmesi sonucu ortaya çıkan ergenlik ve genç yetişkinlik arasındaki bir dönemden söz edilmektedir. Arnett (2000) tarafından beliren yetişkinlik olarak tanımlanan bu dönemin genel olarak 18-25 yaş arasındaki bireyleri kapsadığı ve kimlik arayışı, değişkenlik, kendine odaklı olma, ergenlik ve yetişkinlik arasında hissetme ve olasılıklar dönemi olmak üzere beş temel özellikle karakterize edildiği görülmektedir.

Beliren yetişkinlik, yaşamın diğer dönemlerinden daha fazla bağımsız olarak keşif yapılan bir yaşam dönemi olarak özellikle romantik ilişkiler ve kariyer alanlarında önemli karar süreçlerini içermektedir (Arnett, 2000). Beliren yetişkinlikte romantik ilişkiler birkaç nedenden dolayı önemlidir. İlk olarak, romantik ilişkilerin oluşturulması ve sürdürülmesi beliren yetişkinler için kritik gelişimsel görevlerdir. Diğer yandan, bu dönemde beliren yetişkinler seçeneklerini keşfedebilirler ve ilişki tecrübesi kazanabilirler. Ayrıca, romantik ilişki gelişiminin öznel iyi oluş ve davranışsal uyum açısından da önemli sonuçları bulunmaktadır (Fincham ve Cui, 2010). Beliren yetişkinlik döneminin önemli gelişimsel görevlerinden kabul edilen romantik ilişki kurma ve sürdürmenin gerçekleşmediği durumlarda ise romantik yalnızlık ortaya çıkmaktadır.

Yalnızlık, bireyin ihtiyaç duyduğu sosyal ilişkilerinin yetersiz olmasına veya var olan sosyal ilişkilerinde bireyin arzu ettiği yakınlığın ve samimiyetin olmamasına gösterilen bir tepki olarak tanımlanmaktadır (Weiss, 1973). Weiss (1973) teorik olarak yalnızlığı sosyal ve

duygusal yalnızlık olarak iki kategoride incelemiştir. Sosyal yalnızlık, bireylerin ortak ilgi ve aktivitelerini paylaştığı bir gruba ait olduğu sosyal ilişkilerinin eksikliğinden kaynaklanan bir durum olarak tanımlanırken; duygusal yalnızlık aile, sevgili, eş gibi insanlarla yakın ya da samimi bir bağın kurulamaması sonucu ortaya çıkan bir durum olarak ele alınmıştır. Bununla birlikte, DiTommaso ve Spinner (1993, 1997) duygusal yalnızlığın romantik yalnızlık ve aile içinde yalnızlık olarak iki alt boyuttan oluştuğunu tespit ederek duygusal yalnızlık çalışmalarını geliştirmiştir.

Weiss'in (1973) yaklaşımına göre yalnızlığın ortaya çıkmasında en etkili koşullardan biri "bireyin kendini emniyet ve güven içinde hissedebileceği ilişkiler" olarak tanımlanan ve romantik ilişkiler bağlamında yalnızlıkla ilişkisi en çok araştırılan bir konu olan bağlanma boyutlarıdır. Yetişkin bağlanmasıyla ilgili yapılan yurt içindeki ve yurt dışındaki çalışmaların da daha çok romantik ilişkiler odaklı olduğu (Büyükşahin, 2006; Çapkın, 2012; Feeney ve Noller, 1990; Fraley ve Shaver, 2000; Hazan ve Shaver, 1987) görülmektedir. Weiss'in (1973), yalnızlığın temelini bağlanma figürüyle kurulan erken dönem bağlanma ilişkilerinde olduğunu ve bunun yetişkinlik dönemindeki ilişkileri etkilediğini vurguladığı görülmektedir. Mikulincer ve Shaver'a (2007) göre de yalnızlık, bireyin temel bağlanma gereksinimlerinin karşılanamamasından kaynaklanan bir ayrılık stresi şeklindedir. Ayrıca, eş, aile veya karşı cins ile bağlanma eksikliği sonucu oluşan yalnızlık türü olan duygusal yalnızlığın tatmin edici bir "bağlanma ilişkisinin" kurulmasıyla giderilebileceği belirtilmektedir (Sawir, Marginson, Deumert, Nyland ve Ramia, 2008; Weiss, 1973). 1980'lerin ortasında ergen ve yetişkin bağlanmasını çalışan Shaver, bağlanma kuramının yalnızlığı kavramsallaştırmada yararlı olduğunu ve kronik yalnızlık örüntülerinin güvensiz bebek bağlanmasında görülen örüntülerle bazı bakımlardan benzer olduğunu bildirmiştir (Hazan ve Shaver, 1987; Mikulincer ve Shaver, 2007). Russell, Cutrona, Rose ve Yurko (1984) tarafından bağlanma, duygusal yalnızlığın güçlü bir yordayıcısı olarak bulunurken; Weiss'in (1973) sınıflamasının daha sonraki dönemde tekrar test edildiği bir çalışmada bağlanmanın duygusal yalnızlığın bir alt boyutu olan romantik yalnızlığın en önemli yordayıcısı olduğu ortaya konmuştur (DiTommaso ve Spinner, 1997). Yapılan çalışmalar incelendiğinde, bağlanmanın romantik yalnızlığın önemli bir yordayıcısı olduğu görülmektedir.

Brennan, Clark ve Shaver (1998) tarafından yetişkin bağlanma boyutları, kaygı ve kaçınma olmak üzere iki temel boyutta incelenmiştir. Bağlanma kaygısı, kişilerarası reddedilme veya terk edilme korkusu, başkaları tarafından onaylanmaya aşırı ihtiyaç duyulması ve partnerine ulaşılamadığında stres yaşama olarak tanımlanmaktadır. Kaçınan bağlanma ise bağlılıktan ve

kişilerarası yakınlıktan korku, aşırı özgüven ihtiyacı ve kendini açma konusunda isteksizliği içermektedir. Bağlanmanın kaygı ve kaçınma boyutlarından birinin ya da her ikisinin de yüksek olduğu durumlarda kişinin güvensiz yetişkin bağlanma örüntüsüne sahip olduğu varsayılmaktadır. Bunun aksine, düşük düzeyde bağlanma kaygısı ve kaçınma kişinin güvenli bir bağlanmaya sahip olduğunu göstermektedir (Wei, Russell, Mallinckrodt ve Vogel, 2007).

Kaygılı ve kaçınan bağlanan bireylerin her ikisinin de yalnız hissetme eğilimleri bulunmakla birlikte kaçınan bireylerin sosyal olarak geri çekilmeyi ve izole kalmayı daha çok tercih ettikleri belirtilmektedir (Mikulincer ve Shaver, 2007). Bununla birlikte, kaygılı bağlanan bireylerin daha az yalnız kalmayı düşündükleri, kendilerini romantik partner arayışlarında daha umutlu ve aktif olarak tanımladıkları; kaçınan bağlanan bireylerin ise her zaman yalnız olacaklarına inanmalarının daha olası olduğu bildirilmektedir (aktaran Mikulincer ve Shaver, 2007). Kirkpatrick ve Hazan (1994) da kaçınmanın yalnız olma ve ciddi bir flört ilişkisi yaşamama ihtimalini arttırdığını bulmuştur. Bu çalışmalar ışığında kaçınan bağlanan bireylerin kaygılı bireylere göre daha fazla romantik yalnızlık yaşayabileceği yorumu yapılabilir. Ancak, Hazan ve Shaver (1987) tarafından, kaçınan bireylerin diğer insanlardan ayrı olduklarını kabul etmekle birlikte yalnız hissetmediklerini bildirdikleri de ifade edilmiştir.

Beliren yetişkinlik döneminde romantik yakınlığı başlatabilmek, romantik yakınlığı sürdürdürebilmenin ve kimlik keşfini gerçekleştirmenin en önemli yoludur (Arnett, 2000). Ancak romantik yakınlığı başlatabilmek herkes için aynı derecede kolay olamamaktadır. Chorney ve Morris (2008), üniversite öğrencilerinin yaklaşık %12'sinin flörtle ilişkili kaygı yaşadığını vurgulamaktadır. Literatürde flört kaygısı olarak adlandırılan bu durum, Glickman ve LaGreca (2004, s.567) tarafından “karşı cinsten üyelerle (olası flört partnerleri) etkileşimler sırasında yaşanan endişe, sıkıntı ve çekingenlik” olarak tanımlanmıştır. Bununla birlikte, flört kaygısının; flört durumlarında olumsuz değerlendirilme korkusu, flört partneri ya da diğer cinsiyetten biriyle etkileşimlere özgü sosyal kaçınma ve endişe olmak üzere üç yönü olduğu ifade edilmektedir (Glickman ve LaGreca, 2004; LaGreca ve Mackey, 2007).

Diğer yandan, flört ilişkilerinde yaşanan stres ve kaygı verici yaşantılar romantik ilişkiden kaçınma davranışı ile sonuçlanabilir (Allen, Bourhis, Emmers-Sommer ve Sahlsteind, 1998; Glickman ve La Greca, 2004). Flört kaygısının ortaya çıkması bireyin ilişki davranışlarını etkileyerek romantik bir ilişkinin yaşanmasını erteleyebilir (Glickman ve La Greca, 2004). Ayrıca, flört kaygısı sosyal izolasyon, depresyon gibi problemlerle de ilişkilidir (Arkowitz, Hinton, Perl ve Himadi, 1978). Beliren yetişkinlerin flört kaygısı yaşamaları sonucu ilişki

kurmaktan kaçınmalarıyla yalnızlık düzeylerinin artacağı düşünülmektedir. Buna paralel olarak, Hoover, Skyja ve Cosper (1979) ve Prisbell (1988) yalnızlığın, flört sıklığıyla negatif yönde ilişkisi olduğunu bulmuştur. Özdemir ve Tuncay (2008) da üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada hiç ilişki yaşamayan öğrencilerin daha yüksek yalnızlık yaşadığını bildirmiştir. Bu nedenle, etkili iletişim kuramayan flört kaygısına sahip bireyler romantik ilişkilere girmekten kaçınarak romantik yalnızlık yaşayabilir. Brehm, Kassin ve Fein (2002) tarafından, kendilerini yalnız hisseden bireylerin ortak özelliklerinden bazıları olarak; olumsuz değerlendirilme beklentisi içinde olma, düşüncelerine olan güvensizlik, çekingenlik, sosyal tepkide bulunamama ve karşı cinsten partnerle yakın ilişki kurmaktan kaçınma olarak belirtilmiştir. Peplau, Miceli ve Morasch (1982) da benzer şekilde yalnız insanların başkalarının kendilerini olumsuz değerlendirmelerini beklediklerini bildirmiştir. Prisbell'e (1988) göre ise yalnız bireyler kendilerini flört ile ilgili iletişim becerilerinde (flörtü başlatmak, konuyla ilgili ve ilginç sorular sormak ve konuşmada yeni konular başlatma yeteneğine sahip olmak gibi) yetersiz olarak algılamaktadırlar. Eryılmaz ve Ercan (2010) tarafından yapılan bir araştırmada da beliren yetişkinlerde romantik yakınlığı başlatma belirleyicilerinden kendilik algısının yalnızlıkla ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Olumsuz kendilik algısına sahip beliren yetişkinlerin daha fazla yalnızlık yaşadıkları ve romantik yakınlığı başlatamadıkları görülmüştür.

Bunun yanı sıra, bazı çalışmalarda beliren yetişkinlerde kaygı ile karakterize olan nevroitiklik kişilik özelliği ile yalnızlığın pozitif yönde ilişkili olduğu bulunmuştur (Atak, 2009; Keldal ve Atli, 2016). Bu özellikler flört kaygısı yaşayan bireylerin karakteristik özelliklileri ile benzerlik göstermektedir. Flört kaygısı yaşayan bireyler de olumsuz değerlendirileceği korkusuyla karşı cinsten bireylerle iletişime geçmekten kaçınmaktadırlar, kendileri hakkında olumsuz değerlendirmelere sahiptirler ve kaygı yaşamaktadırlar. Bu açıdan bakıldığında flört kaygısı ve yalnızlık arasında bir ilişki olabileceğinden söz edilebilir. Dahası, bu özellikleri gösteren bireylerin yaşadıkları flört kaygısı sonucu yalnız hissedebileceği yorumu yapılabilir. Literatürde flört kaygısı yalnızlık arasındaki ilişkiyi destekleyen bazı araştırmalar da mevcuttur (Adamzyck ve Segrin, 2016; Odacı ve Kalkan, 2010).

Ayrıca, Türk kültürü açısından ele alındığında da flört kaygısının beliren yetişkinlerin romantik ilişkilerini incelemede önemli bir değişken olabileceği düşünülmektedir. Flört davranışının kültürlerarası farklılık gösterdiği görülmektedir. Yapılan bir araştırmada, Asyalı kültürlerin Batılı kültürlerle göre daha az serbest oldukları, ilk flört deneyimlerini daha geç yaşta yaşadıkları ve cinsel ilişki kurma olasılıklarının daha düşük olduğu bulunmuştur (Tang

ve Zuo, 2000). Bununla birlikte, toplulukçu bir kültüre sahip olarak tanımlanan Türkiye'nin (aktaran Ayçiçeği-Dinn ve Caldwell-Harris, 2011), 39 ülke içinde Çin ve Nijerya'dan sonra en çok toplulukçu kültür özelliği gösteren üçüncü ülke olduğu tespit edilmiştir (Ayçiçeği-Dinn ve Caldwell-Harris, 2011; Oishi, Diener, Suh ve Lucas, 1999). Bu açıdan bakıldığında, flört davranışları açısından da Türkiye'deki beliren yetişkinlerin Asyalı kültürlerle daha çok benzer özellik gösterebileceği düşünülmektedir. Ülkemizde flört davranışı cinsiyete göre de farklılaşmaktadır. Özgür (2014) tarafından yapılan çalışmada, erkeklerin daha çok aktiflik gerektiren ve duyguları belli etme yönündeki davranışları tercih ederken kızların ise duygularını belli etmemeyi ve sessiz kalmayı tercih ettikleri ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla, Türk kültürü açısından flört davranışı ele alındığında da beliren yetişkinler arasında flört kaygısının romantik yalnızlık ile güçlü bir ilişkisinin olabileceği düşünülmektedir.

Literatürde bağlanma ve romantik yalnızlık arasındaki ilişkiyi gösteren çok sayıda çalışma (Demirli, 2007; Demirli, 2013; DiTommaso, Brannen-McNulty, Ross ve Burgess, 2003; Hayali-Emir, 2014; İlhan, 2012; Karakuş, 2012; Morsünbül, 2014; Wei, Shaffer, Young, ve Zakalik, 2005; Wiseman, Maysel ve Sharabany, 2006) olmakla birlikte; özel olarak romantik yalnızlığın yordayıcılarından biri olarak bağlanma boyutlarının yeterince incelenmediği görülmektedir. Benzer biçimde literatür incelendiğinde flört kaygısı ile yapılan çalışmaların sınırlı olduğu göze çarpmaktadır. Ülkemizde flört kaygısı; problemlerli internet kullanımı ve yalnızlık (Odacı ve Kalkan, 2010), çocukluk çağı örselenme yaşantıları (Kalkan ve Karadeniz-Özbek, 2011), beden imajı (Aslan-Tomaç, 2015), anne-baba tutumları (Çiftçi, 2018) gibi değişkenlerle ele alınmıştır. Flört kaygısının olası duygusal ve sosyal sonuçları ise yeterince incelenmemiştir.

Tüm bu bilgilerden hareketle, değişkenlerin birbirleriyle ilişkileri göz önüne alındığında beliren yetişkinlerde romantik yalnızlığın bağlanma boyutları ve flört kaygısı değişkenleri ile daha iyi açıklanabileceği düşünülmektedir. Ayrıca, literatürde özellikle flört kaygısı konusunda yapılan çalışmaların sınırlı olduğu göz önünde bulundurulduğunda çalışmanın mevcut literatüre de katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu nedenle, bu çalışmanın temel amacı beliren yetişkinlerde romantik yalnızlığın yordayıcıları olarak bağlanma boyutları ve flört kaygısının incelenmesidir. Araştırmanın temel amacı doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Yaş ve cinsiyet değişkenleri beliren yetişkinlerin romantik yalnızlık düzeylerini anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?

2. Kaygılı ve kaçınan bağlanma düzeyleri beliren yetişkinlerin romantik yalnızlık düzeylerini anlamlı bir biçimde yordamakta mıdır?
3. Flört kaygısı düzeyleri (iletişim kaygısı, beğenilmeme kaygısı ve fizyolojik belirtiler) beliren yetişkinlerin romantik yalnızlık düzeylerini anlamlı bir biçimde yordamakta mıdır?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma, nicel araştırma modellerinden biri olan ilişkisel tarama modelinde tasarlanmıştır. İlişkisel tarama modelinde, iki ya da daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını ya da derecesini belirlemek amaçlanmaktadır (Karasar, 2016). Bu çalışmada beliren yetişkinlerin bağlanma boyutları ve flört kaygısı düzeylerinin romantik yalnızlık düzeylerini ne ölçüde yordadığı incelenerek aralarındaki ilişkinin saptanması hedeflenmiştir.

Katılımcılar

Araştırmanın örnekleme uygun örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Çalışma grubuna hızlı ve kolay bir şekilde ulaşma imkanı tanınmasından dolayı uygun örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Araştırma verileri İstanbul Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa'ya bağlı Fen, Edebiyat, Siyasal Bilgiler ve Eğitim Fakültelerinde öğrenim görmekte olan 441 lisans öğrencisinden elde edilmiştir. Yaşları 18-26 arasında değişim göstermekte olan bu çalışma grubunun yaş ortalaması ise 20.92 (SS=1.97) olarak hesaplanmıştır. Katılımcıların %70.1'i (n=309) kadın, %29.9'u (n=132) erkek katılımcılardan oluşan çalışma grubunun %35.8'i (n=158) lisans birinci sınıf düzeyinde, %31.1'i (n=137) lisans ikinci sınıf düzeyinde, %12.2'si (n=54) lisans üçüncü sınıf düzeyinde ve %20.9 (n=92) lisans dördüncü sınıf düzeyinde eğitim görmektedir. Araştırmaya katılım gösteren beliren yetişkinlerin ilişki yaşama değişkenine göre dağılımları incelendiğinde, katılımcıların %73'ünün (n=322) bu zamana kadar en az bir ilişki yaşadığı, katılımcıların %27'sinin ise (n=119) herhangi bir ilişki yaşamadığı şeklinde dağılım gösterdiği görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Katılımcı grubunu oluşturan beliren yetişkinlerin cinsiyet, yaş, sınıf, daha önce romantik bir ilişki yaşayıp yaşamadığı gibi bilgilerin saptanması amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır.

Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği-Kısa Formu (YİYÖ-KF)

Çalışmaya katılan beliren yetişkinlerin yakın ilişkilerde sergiledikleri bağlanma örüntülerine ilişkin bilgileri toplamak amacıyla Wei, Russell, Mallinckrodt ve Vogel (2007) tarafından geliştirilen Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği-Kısa Formu (YİYÖ-KF) kullanılmıştır. YİYÖ-KF'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Savcı ve Aysan (2016) tarafından yapılmıştır. Kaçınma ve kaygı bağlanma boyutlarını ölçmeyi amaçlayan ölçek toplamda 12 maddeden ve iki alt ölçekten oluşmaktadır. Ölçekte kaçınma ve kaygı ölçeklerinin her birinde 6 madde yer almaktadır. Wei ve diğerleri (2007) tarafından orijinal formda ölçek 7'li Likert tipi bir derecelendirmeye sahip olmasına rağmen YİYÖ-KF'de uygulayıcılar ve katılımcılar açısından değerlendirme kolaylığı sağlaması amacıyla ölçek 5'li Likert tipi bir derecelendirmeye uyarlanmıştır. Alt ölçekten alınan yüksek puanlar ilgili bağlanma düzeyin yüksek olduğunu göstermektedir (Savcı ve Aysan, 2016). YİYÖ-KF'nin iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları kaçınma alt ölçeği için .90, kaygı alt ölçeği için .90 ve ölçeğin bütünü için .94 olarak bulunmuştur. Ölçeğin yapı geçerliği sonuçlarına bakıldığında Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) sonucunda ölçek maddelerinin öz değeri 1'den büyük olan iki faktör altında toplandığı görülmüştür. YİYÖ-KF'nin iki faktörlü yapısı toplam varyansın %72.1'ini açıklamaktadır. YİYÖ-KF'nin AFA'ya ait faktör yükleri .64 ile .81 arasında değişmektedir. İki faktörlü YİYÖ-KF modelini test etmek için uygulanan Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonuçlarına bakıldığında ise uyum indeksleri ($\chi^2= 167,514$, $sd= 51$, $RMSEA= .075$, $IFI= .97$, $CFI= .97$, $NFI= .95$, $GFI= .94$, $AGFI= .90$ ve $SRMR= .069$) iki boyutlu YİYÖ-KF nin iyi uyum verdiğini göstermektedir. YİYÖ-KF'nin DFA'ya ait faktör yükleri .70 ile .86 arasında değişmektedir. YİYÖ-KF'deki her bir maddenin toplam puanı yordama ve ayırt ediciliğini belirlemek amacıyla yapılan madde analizi sonucunda ölçeğin düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayılarının .65 ile .80 arasında sıralandığı görülmüştür. Sonuç olarak, geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarından elde edilen bulgular YİYÖ-KF'nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir (Savcı ve Aysan, 2016). Yapılan bu çalışmada ise,

YİYÖ-KF'nin güvenilirliğini test etmek amacıyla Cronbach's Alpha İç Tutarlık Güvenirlik katsayıları hesaplanmıştır. Yapılan analizler sonucunda YİYÖ-KF'nin iç tutarlık katsayıları kaçınma alt boyutu için 0.65 ve kaygı alt boyutu için 0.59 şeklinde hesaplanmıştır.

Flört Kaygısı Envanteri

Çalışmada, beliren yetişkinlerin karşı cinsle ilişkileri sırasında yaşadıkları flört kaygısı düzeylerini belirlemek amacıyla Glickman ve LaGreca (2004) tarafından geliştirilen "Ergenler için Flört Kaygısı Envanteri" (The Dating Anxiety Scale For Adolescent) temel alınarak Kalkan (2008) tarafından geliştirilen Flört Kaygısı Envanteri-Ergen Formu kullanılmıştır (Aslan-Tomaç, 2015). Ölçek 46 madde ve üç alt boyuttan oluşmaktadır. Beğenilmeme Kaygısı ("Beni beğeneceği kadar güzel/yakışıklı olmadığımı düşünürüm.") alt boyutunda 20 madde, İletişim Kaygısı ("Ona düşüncelerimi iletmede güçlük çekerim.") alt boyutunda 15 madde ve Fizyolojik Belirtiler ("Kalp atımım her zamankinden daha fazladır.") alt boyutunda 11 madde yer almaktadır. Ölçek çalışmasında Temel Bileşenler Analizi sonucuna göre, varyansın %50.26'sını açıklayan, özdeğeri 1'in üzerinde olan üç faktör belirlenmiştir. Toplam varyansın %19.86'sı birinci faktör (Beğenilmeme Kaygısı), %15.24'ünü ikinci faktör (İletişim Kaygısı) ve %15.15'ini üçüncü faktör (Fizyolojik Belirtiler) açıklamaktadır. Benzer ölçekler geçerliği için Utangaçlık Ölçeğinden alınan puanlar arasındaki korelasyon katsayısı .72 bulunmuştur. Envanterin tümünün ve üç alt boyutun iç tutarlılığı Cronbach Alpha katsayısı kullanılarak hesaplanmıştır. Buna göre, envanterin tümü için hesaplanan güvenilirlik katsayısı .96, Beğenilmeme Kaygısı alt ölçeği için .94, İletişim Kaygısı alt ölçeği için .90 ve Fizyolojik Belirtiler alt ölçeği için ise .88 olarak hesaplanmıştır (Kalkan, 2008). Yapılan bu çalışmada ise, Flört Kaygısı Ölçeği'nin güvenilirliğini test etmek amacıyla Cronbach's Alpha İç Tutarlık Güvenirlik katsayıları hesaplanmıştır. Yapılan analizler sonucunda Flört Kaygısı Ölçeği'nin iç tutarlık katsayıları İletişim Kaygısı alt boyutu için 0.92, Fizyolojik Belirtiler alt boyutu için 0.93 ve Beğenilmeme Kaygısı alt boyutu için 0.96 şeklinde hesaplanmıştır. Yapılan analizler sonucunda Flört Kaygısı Ölçeği'nin tümü için hesaplanan Cronbach's Alpha iç tutarlık katsayısı ise 0.97 şeklindedir.

Sosyal ve Duygusal Yalnızlık Ölçeği (SELSA-S)

Çalışma kapsamında beliren yetişkinlerin romantik yalnızlık düzeylerini belirlemek amacıyla Di Tommaso, Brannen ve Best (2004) tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlaması Çeçen

(2007) tarafından yapılan Sosyal ve Duygusal Yalnızlık Ölçeği (SELSA-S) kullanılmıştır. Ölçeğin orijinal formu 3 alt boyuttan oluşan 37 maddelik bir kendini değerlendirme ölçeğidir. Ancak DiTommaso, Brannen ve Best (2004) tarafından yalnızlığın çok boyutlu yapısını ölçerken uygulamadaki zamanın daha kısa süreli ve verimli kullanılması amacıyla SELSA'nın orijinal versiyonundan faktör yükleri, varyans ve olumlu ve olumsuz olarak yazılmış maddeleri dikkate alarak 15 madde seçilmiş ve kısa formu oluşturulmuştur. Ölçeğin Çeçen (2007) tarafından Türkçe'ye uyarlanan formu 7'li Likert türünde 15 madde ve ailede yalnızlık, romantik ilişkilerde yalnızlık ve sosyal yalnızlık olmak üzere beş maddeli üç alt boyuttan oluşmaktadır (Çeçen, 2007). Açımlayıcı Faktör Analizi sonuçlarına göre ölçeğin toplam varyansı %55'dir ve toplam varyansın %27.41'ini romantik yalnızlık boyutu, %17.38'ini aile ilişkileri ile ilgili yalnızlık boyutu ve %10.34'ünü sosyal yalnızlık alt boyutu açıklamaktadır. Doğrulayıcı Faktör Analizi sonuçları orijinal formunda olduğu gibi en uygun çözümün üç faktörlü bir yapı olduğuna işaret etmektedir ($\chi^2= 385.92$; $df= 86$; $CFI=.92$; $GFI=.91$; $IFI=.92$; $RMSEA= .02$; $p< 0.5$). Bu sonuç ise SELSA-S'nin Açımlayıcı Faktör Analizinde ortaya çıkan üç alt boyuttan oluşan yapının doğrulandığını desteklemektedir. Ölçeğin Türkçe güvenilirlik çalışmaları için iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alpha) sosyal ilişkiler için .88; aile ilişkileri için .83 ve romantik ilişkiler için .91 bulunmuştur. Böylelikle Türkçeye adapte edilen SELSA-S'nin güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları dikkate alındığında, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir (Çeçen, 2007). Bu çalışmada beliren yetişkinlerin romantik yalnızlık düzeylerini belirlemek için SELSA-S'nin romantik ilişkilerdeki yalnızlıkla ilgili alt boyutu kullanılmıştır. Bu çalışma için, SELSA-S'nin romantik ilişkilerdeki yalnızlıkla ilgili alt boyutu güvenilirliğini test etmek amacıyla Cronbach's Alpha İç Tutarlık Güvenirlik katsayıları hesaplanmıştır. Yapılan analizler sonucunda SELSA-S'nin iç tutarlık katsayısı romantik ilişkiler alt boyutu için 0.89 şeklindedir.

Verilerin Toplanması

Araştırmacıların bağlı oldukları kurumun sosyal bilimler etik kurulu onayı ile araştırma verileri İstanbul Üniversitesi ve İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa'ya bağlı Fen, Edebiyat, Siyasal Bilgiler ve Eğitim Fakültelerinde toplanmıştır. Veri toplama süreci öğretim üyelerinin uygun gördükleri ders zaman dilimlerinde birinci yazar tarafından sınıf ortamında gerçekleştirilmiştir. Veri toplanmasında öncelikle sözlü olarak araştırma ile ilgili gerekli açıklama yapılmış, onam formları dağıtılmış ve onam formlarının gönüllü katılımcılar

tarafından imzalanmasının ardından veri toplama araçlarının yanıtlanmasına geçilmiştir. Verilerin toplanması ortalama 25 dakikada gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Çalışmada elde edilen tüm veriler SPSS 21 paket programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Analizler için betimleyici istatistiklerin yanı sıra, değişkenler arasındaki ilişkileri tespit edebilmek için Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Katsayıları hesaplanmış ve son olarak romantik yalnızlığın yordanmasında bağlanma boyutları ve flört kaygısı boyutlarının görece katkısının tespit edilmesinde Çok Yönlü Hiyerarşik Regresyon Analizi kullanılmıştır.

Bulgular

Regresyon analizlerine geçilmeden önce ilk olarak değişkenlerin betimsel istatistikleri hesaplanmıştır (Tablo 1). Betimsel istatistiklerin hesaplanmasının ardından muhtemel çoklu bağlantı problemini test etmek amacıyla yordayıcı değişkenlerin tolerans düzeyleri ve VIF değerleri hesaplanmıştır. Yapılan analizler sonucunda tolerans düzeylerinin .518 ile .963 arasında değişim gösterdiği, VIF değerlerinin ise 1.027 ile 2.759 arasında değişim gösterdiği görülmüştür. Elde edilen değerlerin kabul edilebilir sınırlar içerisinde yer almasından dolayı çoklu bağlantı probleminin bulunmadığına karar verilmiş ve çok yönlü hiyerarşik regresyon analizinin yapılmasına karar verilmiştir.

Tablo 1

Değişkenlere Ait Betimsel İstatistikler

	<i>N</i>	\bar{x}	<i>SS</i>	Çarpıklık	Basıklık
Kaçınan Bağlanma	441	14.67	4.16	.27	.21
Kaygılı Bağlanma	441	17.70	3.87	.03	-.05
İletişim Kaygısı	441	33.75	12.59	.44	-.49
Beğenilmeme Kaygısı	441	45.89	19.44	.65	-.24
Fizyolojik Belirtiler	441	23.39	10.44	.90	.34
Romantik Yalnızlık	441	20.47	10.17	-.26	-1.35

Hiyerarşik regresyon analizinden önce katılımcıların romantik yalnızlık ölçeğinden aldıkları puanlar ile cinsiyet, yaş, kaçınan bağlanma, kaygılı bağlanma, iletişim kaygısı, beğenilmeme kaygısı ve fizyolojik belirtiler arasındaki olası ilişkileri incelemek için Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Katsayıları hesaplanmıştır (Tablo 2). Analiz sonuçları incelendiğinde, kaçınan bağlanma ile iletişim kaygısı arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmüştür ($p < .01$, $r = 0.40$). Benzer bir biçimde, kaçınan bağlanma ile beğenilmeme

kaygısı arasında da pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmüştür ($p<.01$, $r=0.33$). Bununla birlikte, kaçınan bağlanma ile fizyolojik belirtiler arasında da pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmıştır ($p<.05$, $r=0.22$). Son olarak, kaçınan bağlanma ile romantik yalnızlık arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmüştür ($p<.01$, $r=0.39$). Bağlanma boyutlarından bir diğeri olan kaygılı bağlanma ile iletişim kaygısı arasında ise pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmüştür ($p<.01$, $r=0.30$). Benzer bir biçimde, kaygılı bağlanma ile beğenilmeme kaygısı arasında da pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmüştür ($p<.01$, $r=0.42$). Ek olarak, kaygılı bağlanma ile fizyolojik belirtiler arasında da pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p<.01$, $r=0.29$). Son olarak, kaygılı bağlanma boyutu ile romantik yalnızlık arasında da pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmüştür ($p<.01$, $r=0.22$).

Tablo 2

Değişkenler Arasındaki İlişkiler İçin Hesaplanan Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Katsayıları

Değişken	\bar{x}	SS	1	2	3	4	5	6
Kaçınan Bağ. (1)	14.67	4.16	1					
Kaygılı Bağ. (2)	17.70	3.87	.03	1				
İletişim Kyg. (3)	33.75	12.59	.40**	.30**	1			
Beğenilme Kyg. (4)	45.89	19.44	.33**	.42**	.73**	1		
Fizyolojik Belirti (5)	23.99	10.44	.22*	.29**	.66**	.89**	1	
Romantik Yalnızlık (6)	20.47	10.17	.39**	.22**	.44**	.43**	.32**	1

* $p<.05$, ** $p<.01$ ($n=441$)

Son olarak, iletişim kaygısı ile romantik yalnızlık arasında da pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmüştür ($p<.01$, $r=0.44$). Flört Kaygısı Envanteri'nin ikinci boyutu olan beğenilmeme kaygısı ile romantik yalnızlık arasında da pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($p<.01$, $r=0.43$). Flört Kaygısı Envanteri'nin son boyutu olan fizyolojik belirtiler ile romantik yalnızlık arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla yapılan analizler sonucunda da iki değişken arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p<.01$, $r=0.32$).

Katılımcıların yaşlarının, cinsiyetlerinin ve katılımcıların kaçınan bağlanma, kaygılı bağlanma, iletişim kaygısı, beğenilmeme kaygısı ve fizyolojik belirtiler değişkenlerinden aldıkları puanların romantik yalnızlık düzeylerini yordamadaki görece katkılarını ortaya

koyabilmek amacıyla Çok Yönlü Hiyerarşik Regresyon Analizi yapılmıştır. Enter yöntemi kullanılarak tamamlanan hiyerarşik regresyon analizi üç blok halinde gerçekleştirilmiştir. İlk blokta katılımcılara ilişkin yaş ve cinsiyet (0=Kadın, 1=Erkek), ikinci blokta kaçınan bağlanma ve kaygılı bağlanma olarak adlandırılan bağlanma boyutlarına ilişkin değişkenler ve üçüncü blokta ise iletişim kaygısı, beğenilmeme kaygısı ve fizyolojik belirtiler şeklinde sıralanan flört kaygısına ilişkin değişkenler modele eklenmiştir.

Tablo 3

Romantik Yalnızlık Puanları İçin Hesaplanan Çok Yönlü Hiyerarşik Regresyon Analizi Sonuçları

Yordayıcı Değişkenler	ΔR^2	B	95% CI	B
Model 1	.03**			
Yaş		-.183	[-.279, -.088]	-.178***
Cinsiyet		-.072	[-.484, .339]	-.016
Model 2	.21***			
Yaş		-.130	[-.217, -.043]	-.127**
Cinsiyet		.004	[-.371, .379]	.001
Kaçınan Bağlanma		1.072	[.826, 1.318]	.367***
Kaygılı Bağlanma		.617	[.351, .883]	.196***
Model 3	.28***			
Yaş		-.097	[-.181, -.013]	-.094*
Cinsiyet		-.053	[-.414, .307]	-.012
Kaçınan Bağlanma		.723	[.465, .982]	.248***
Kaygılı Bağlanma		.188	[-.102, .478]	.060
İletişim Kaygısı		.426	[.103, .749]	.176*
Beğenilmeme Kaygısı		.351	[.078, .624]	.167*
Fizyolojik Belirtiler		.036	[-.202, .274]	.017

Not: Cinsiyet 0=Kadın, 1=Erkek olacak şekilde dummy değişken olarak kodlanmıştır.

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$.

Analiz sonuçları incelendiğinde, ilk adımda regresyon analizine girilen yaş ve cinsiyet değişkenlerinin model içerisindeki özgün katkısının istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna erişilmiştir ($R^2=.03$, $F(2/438)=7.368$, $p<.01$). Modele ikinci adımda girilen kaçınan ve kaygılı bağlanma boyutlarının da modele özgün katkısının da istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($R^2=.21$, $F(4/436)=28.686$, $p<.01$). Son olarak modele üçüncü adımda girilen iletişim kaygısı, beğenilmeme kaygısı ve fizyolojik belirtiler değişkenlerinin de modele özgün katkısının istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($R^2=.28$, $F(7/433)=24.246$, $p<.01$).

Çok Yönlü Hiyerarşik Regresyon Analizi'nin birinci adımında, yaş ve cinsiyetin romantik yalnızlığa ilişkin varyansın %3'ünü yordadığı görülmüştür. Çok Yönlü Hiyerarşik Regresyon Analizi'nde ikinci aşamada modele kaçınan ve kaygılı bağlanma boyutlarının da eklenmesiyle birlikte romantik yalnızlığa ilişkin açıklanan varyansın %21'e yükseldiği ve kaçınan bağlanma ve kaygılı bağlanma olarak adlandırılan bağlanma boyutlarına ilişkin değişkenlerin

modele katkısının %18 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Regresyon analizinde üçüncü aşamada modele eklenen iletişim kaygısı, beğenilmeme kaygısı ve fizyolojik belirtiler şeklinde sıralanan flört kaygısına ilişkin değişkenlerle birlikte romantik yalnızlığa ilişkin açıklanan varyansın %28'e ulaştığı ve bu üç değişkenin modele katkısının %7 olduğu saptanmıştır.

Tablo 3'te yer alan çok yönlü hiyerarşik regresyon analizi sonuçları incelendiğinde yaşları daha yüksek düzeyde olan katılımcıların romantik yalnızlık düzeylerinin daha düşük olduğu görülmektedir. Bununla birlikte kaçınan bağlanma puanı yüksek olan katılımcıların da romantik yalnızlık düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tüm bunların yanında, iletişim ve beğenilmeme kaygısı yüksek olan katılımcıların da romantik yalnızlık düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna erişilmiştir. Kısacası, yaşça küçük olan, kaçınan bağlanan, iletişim ve beğenilmeme kaygısı yüksek olan katılımcıların romantik yalnızlık düzeylerinin de yüksek olduğu yorumu yapılabilir.

Sonuç ve Tartışma

Bu çalışmanın temel amacı, beliren yetişkinlerde romantik yalnızlığın yordayıcıları olarak bağlanma boyutları ve flört kaygısının incelenmesidir. Bu çalışmanın sonuçları yaş, kaçınan bağlanma boyutu, iletişim ve beğenilmeme kaygısının beliren yetişkinlikte romantik yalnızlığın anlamlı yordayıcıları olduğunu ortaya koymuştur. Diğer yandan bu çalışmada ele alınan değişkenler açısından, beliren yetişkinlikte romantik yalnızlığın en güçlü yordayıcısının bağlanma boyutları olduğu, flört kaygısı boyutlarından iletişim ve beğenilmeme kaygısı ile yaşın ise romantik yalnızlığı yordamada görece düşük bir rolü olduğu söylenebilir.

İlk olarak yaş ile romantik yalnızlık arasındaki ilişkiye bakıldığında, beliren yetişkinlerin yaşlarının arttıkça romantik yalnızlık düzeylerinin azaldığı görülmüştür. Yapılan bu çalışmada yaş daha küçük olan beliren yetişkinlerin daha fazla romantik yalnızlık hissetmelerinin iki temel sebebi olabileceği düşünülmektedir. Öncelikle üniversiteye devam eden beliren yetişkinlerin çoğu genellikle üniversiteye başladıklarında ilk kez ailelerinden yalnız kalmaktadırlar ve yeni bir sosyal çevrenin içine girmektedirler. Dolayısıyla üniversiteye yeni başlayan beliren yetişkinlerin uyum süreci boyunca genel bir yalnızlık yaşadıkları ve ilk senesinde sosyal çevresini yeni oluşturmaya başlayan beliren yetişkinlerin romantik yalnızlık düzeylerinin de bu durumdan etkilenebileceği düşünülmektedir. İkinci olarak, aşk konusunda keşif ve karar verme sürecinde olan beliren yetişkinlerin yaş düzeylerinin arttıkça daha kalıcı

seçimler yapmaya başladıkları, kim oldukları ve ne istedikleri hakkında daha fazla şey öğrendikleri (Arnett, 2004) ve buna bağlı olarak romantik yalnızlık düzeylerinin azaldığı öngörülebilir. Nitekim üniversite öğrencilerinde yalnızlığın ele alındığı çeşitli çalışmalarda, yalnızlığın üniversitenin ilk yıllarından son yıllarına doğru azalma eğilimi gösterdiği bulunmuştur (Buluş, 1997; Cutrona, 1982; Daniş, Yıldız, Tekin ve Alkan, 2017; Kozaklı, 2006). Dolayısıyla bu sonuçlar, çalışmanın romantik yalnızlık bağlamındaki bulgularını destekler niteliktedir.

Diğer yandan, yapılan çalışmada bağlanma boyutlarının romantik yalnızlığın güçlü bir yordayıcı olduğu ortaya konmuştur. Bağlanma stilleri ile yalnızlık arasındaki ilişkiyi araştıran çalışma sonuçları incelendiğinde de farklı bağlanma stillerinin yalnızlıkla ilişkili olduğunu gösteren birçok araştırmanın bulunduğu görölmektedir. Genel olarak, çalışmalarda kaygılı/kararsız (Hazan ve Shaver, 1987; Pakdaman, Saadat, Shahyad, Ahmadi, ve Hosseinialhashemi, 2016), saplantılı (Deniz, Hamarta ve Arı, 2005; DiTommaso vd., 2003), korkulu (Deniz vd., 2005; Demirli, 2007; DiTommaso vd., 2003; İlhan, 2012; Karakuş, 2012) ve kayıtsız (Deniz vd., 2005; Hayali-Emir, 2014) bağlanma stilleri ile yalnızlık arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Diğer araştırma bulgularının aksine, Hayali-Emir (2014) tarafından yapılan bir çalışmada ise korkulu bağlanma ile yalnızlık arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Ancak, çalışmanın sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, kaygı ve kaçınma olmak üzere iki temel boyuttan oluşan güvensiz bağlanma ile romantik yalnızlık arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu desteklenmektedir.

Bağlanma boyutlarından kaçınma boyutu, yakınlıktan korku ve yakınlık ve bağlılıktan rahatsızlıkla karakterize olmaktadır. Kaçınan bireylerin olumsuz başkaları modeli geliştirmeleri daha olasıdır (Pietromonaco ve Feldman-Barrett, 2000; Wei vd., 2005). Olumsuz başkaları modeli geliştiren kaçınan bağlanan bireylerin başkalarını güvenilmez olarak görerek yakınlıktan kaçınmaları (Bartholomew ve Horowitz, 1991), dolayısıyla romantik olarak yalnız hissetmeleri mümkündür. Nitekim, bu görüş çalışmanın kaçınan bağlanma düzeylerinin beliren yetişkinlerin romantik yalnızlık düzeylerini anlamlı bir şekilde yordadığı şeklindeki bulgusu ile uyumlu görünmektedir. Bağlanma stilleri açısından incelendiğinde ise kaçınmanın temel strateji olduğu Hazan ve Shaver (1987) tarafından tanımlanan kaçınan bağlanma stili ile Bartholomew ve Horowitz (1991) tarafından tanımlanan kayıtsız ve korkulu bağlanma stillerinin ilişkilerde zarar görecekleri korkusuyla yakınlıktan uzak durmaları nedeniyle romantik yalnızlık ile ilişkili olduğu düşünölmektedir.

Diğer yandan bağlanma kaygısı, reddedilme ve terk edilme korkusu olarak tanımlanmaktadır. Bağlanma kaygısı olan bireyler olumsuz benlik modeli geliştirme eğilimindedirler (Pietromonaco ve Feldman-Barrett, 2000; Wei vd., 2005). Olumsuz benlik ve olumlu başkaları modeli geliştiren kaygılı bağlanan bireylerin yakınlıktan kaçmamalarına aksine sürekli yakınlık aramalarına rağmen ilişkilerde gösterdikleri kıskançlık, romantik obsesyon, öfkeli uzaklaşma gibi (Brennan vd., 1998) işlevsiz davranış örüntüleri nedeniyle romantik olarak yalnızlaşabileceği düşünülmektedir. Örneğin, reddedilmeye karşı duyarlı olan kaygılı bağlanan birey reddedileceği korkusuyla bir ilişkiye başlamaktan çekinebilir ya da terk edileceği yönünde korkular yaşayan birey ilişkide partnerinin davranışlarını yanlış yorumlayarak hem kendinin hem partnerinin ilişkiden aldığı doyumun azalması yoluyla kendini yalnız hissedebilir.

Ancak bu çalışmada kaygılı bağlanma boyutunun model içerisinde anlamlı katkısı olmadığı bulunmuştur. Bunlara ek olarak, kaçınan bağlanan bireylerin kaygılı bağlananlara göre daha yüksek düzeyde romantik yalnızlık yaşamaları olasıdır. Çünkü bu bireyler, başkalarına yakınlaşmaktan ve başkalarının kendine yakınlaşmasından rahatsızlık duyarak romantik ilişkinin oluşmasını çift taraflı olarak engellemektedirler. Kaygılı bağlanan bireyler ise kaçınan bağlananlara göre romantik bir ilişkinin kurulmasına ve sürdürülmesine yönelik daha istekli ve aktif olarak görünmektedir (Mikulincer ve Shaver, 2007). Bununla birlikte, her iki bağlanma boyutu ile romantik yalnızlık arasında bir ilişki bulunmasına rağmen bağlanma sistemlerini harekete geçiren devre dışı bırakma stratejileri ve hiperaktivasyon stratejileri farklı yapıların bulunması (Mikulincer ve Shaver, 2003, 2007), kaygılı ve kaçınan bireylerin romantik yalnızlık düzeylerini açıklayan farklı yapılar olabileceğini düşündürmektedir. Bu nedenle bağlanma boyutları ile romantik yalnızlık arasındaki ilişki aracı bir değişken vasıtasıyla daha açık bir biçimde ortaya konabilir.

Flört kaygısı açısından ele alındığında ise, iletişim ve beğenilmeme kaygısının modele özgün katkısının anlamlı olduğu, fizyolojik belirtiler boyutunun ise model için anlamlı bir katkısı olmadığı görülmektedir. Yalnızlık duygusu ihtiyaç duyulan ilişkiler veya ilişkilerin başlatılmasındaki eksikliklerden ve yetersizliklerden kaynaklanmaktadır. Duygusal yalnızlık yaşayan bireylerde kaygı duygusu öne çıkmaktadır (Weiss, 1973). Bu doğrultuda romantik yalnızlık yaşayan bireylerin flört kaygısı yaşama olasılıklarının yüksek olabileceği düşünülmektedir. Literatürde flört kaygısı ve yalnızlık arasındaki ilişkiyi araştıran sınırlı sayıda çalışma bulunmakla birlikte mevcut çalışmalarda farklı sonuçların ortaya konduğu görülmektedir. Adamczyk ve Segrin (2016) tarafından yapılan bir araştırmada genç

yetişkinlikte kişilerarası yeterlilik, flört kaygısı, romantik yalnızlık ve yaşam doyumunun birbiriyle ilişkili olduğu bulunmuştur. Odacı ve Kalkan (2010) tarafından yapılan başka bir araştırmada ise üniversite öğrencilerinde problemlerli internet kullanımı, yalnızlık ve flört kaygısı arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Diğer yandan, iletişim ve beğenilmeme kaygısının altında yatan rasyonel olmayan düşünceler romantik bir ilişkinin başlatılmasını ve sürdürülmesini engelleyerek beliren yetişkinlerin romantik yalnızlık yaşamalarına neden olabilir. Buna paralel olarak, Gizir (2012) tarafından da rasyonel olmayan ilişki inançlarının romantik ilişkilerde zorlanmalara yol açtığı ve üniversite öğrencileri arasında romantik ilişkilerin başlamasını ve gelişimini büyük oranda etkilediği belirtilmektedir.

Flört kaygısı yaşayan bireylerde, olası flört partneriyle etkileşimleri sırasında düşüncelerini iletmede ve karşı tarafın anlattıklarını anlamada güçlük çekme; göz kontağı kurmakta zorlanma; konuşurken elin ayağın birbirine dolanması, yüksek sesle konuşamama, kekeleme gibi iletişimde uygun davranışları sergileyememe; konuşmayı başlatamama ve yüz yüze konuşmalarda gerginken telefonda ya da sanal ortamda daha rahat davranma gibi iletişim kaygısı belirtileri gözlenmektedir (Kalkan, 2008). Bu tür davranışlar gösteren beliren yetişkinlerin yetersiz sosyal iletişim becerileri, romantik bir ilişkisinin kurulmasını engelleyecek ve bireylerin yalnız hissetmesine neden olacaktır. Bu görüşü destekleyen şekilde, Solano, Batten ve Parrish (1982) tarafından üniversite öğrencilerinde karşı cinsten arkadaşlara yönelik kişinin algıladığı samimi bir kendini açmanın eksikliğinin ve iletişim kurmada güçlük yaşanmasının yalnızlıkla anlamlı bir şekilde ilişkili olduğu bulunmuştur. Zakahi ve Duran (1985) ise iletişimsel yeterlilik ile yalnızlık arasında güçlü negatif bir ilişki bulurken, yalnız bireylerin daha çok iletişim kaygısı yaşadığını belirtmiştir. Bireylerin yaşadığı iletişim ya da sosyal etkileşim kaygılarının yalnızlık düzeylerini arttırdığına yönelik başka çalışmalar da bulunmaktadır (Demir ve Kutlu, 2016; Erözkan, 2009; Jang, ve Kim, 2012; Yüksel, 2002).

Beğenilmeme kaygısı yaşayan bireyler ise, olası flört partnerinin kendisini beğeneceği kadar güzel veya yakışıklı olmadığını ve başkalarının daha çekici olduğunu düşünme; görünüşüyle ilgili çok zaman harcama; daha güzel veya yakışıklı biri için terk edileceği korkusu yaşama; dış görünüşünden memnun olmadığı durumlarda görüşmek istememe; flört partneri üzerinde sıkıcı olacağı, gülünç duruma düşeceği, zayıf yönlerine dikkat çekileceği gibi nedenlerle kötü bir izlenim bırakacağını düşünme gibi özellikler gösterirler (Kalkan, 2008). Cheek ve Brigs (1989) ne düşündükleri üzerinde önemle duran, nasıl göründükleri konusunda duyarlı ve

başkaları üzerinde iyi bir izlenim bırakma kaygısında olan bireylerin yalnızlık düzeylerinin daha yüksek olacağını belirtmektedir (aktaran Erözkan, 2009). Sabiston, Sedgwick, Crocker, Kowalski ve Mack (2007) tarafından yapılan sosyal görünüş kaygısıyla baş etme stratejileri ile ilgili nitel bir araştırmada ergenlerin sosyal görünüşleri ile ilgili kaygıları ile başa çıkmada en çok kullandıkları stratejilerden birinin davranışsal kaçınma olduğu ortaya konmuştur. Dolayısıyla, davranışsal kaçınma stratejisini kullanan bir bireyin yalnız kalabileceği yorumu yapılabilir. Kılıç (2015) tarafından yapılan çalışmada da sosyal görünüş kaygısı ve yalnızlık arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Sonuç olarak, beğenilmeme kaygısı yaşayan bireylerin kendileri ile ilgili olumsuz değerlendirmeleri nedeniyle reddedilme duyarlılığı yaşayacağı ve bunun sonucunda romantik bir ilişkiden kaçınarak yalnız kalabileceği düşünülmektedir.

Son olarak, literatür incelendiğinde çalışmaların daha çok genel yalnızlık ya da duygusal yalnızlık üzerinde yoğunlaştığı, romantik yalnızlık özelinde ise yeterince durulmadığı görülmektedir. Oysa beliren yetişkinliğin en önemli gelişimsel görevlerinden biri olgun ve sağlıklı romantik ilişkiler kurup sürdürebilme yetkinliğinin kazanılmasıdır (Fincham ve Cui, 2010) ve bu gelişimsel görevin gerçekleşmesini engelleyebilecek önemli faktörlerden biri de romantik yalnızlıktır. Bu açıdan bakıldığında benzer biçimde flört kaygısının da gençlerin kritik gelişimsel görevlerinden biri olan yakın ilişkiler kurma ve sürdürme kapasitesinin önünde önemli bir engel oluşturabileceği düşünülmektedir. Beliren yetişkinlik dönemindeki ilişkilerin yetişkinlik dönemindeki ilişkileri şekillendirdiği (Uçar, 2018) göz önüne alındığında, flört kaygısı ilerideki eş ve evlilik ilişkileri açısından da sorun oluşturabilmektedir. Önleyicilik açısından değerlendirildiğinde, romantik yalnızlık ve olası kaynakları üzerinde çalışmalar yapmak, olası nedenlerin saptanarak önleyici müdahalelerin geliştirilmesi açısından da önemli görülmektedir.

Bu çalışmadan elde edilen bulgulardan hareketle, sonraki çalışmalar ve psikolojik danışma alanındaki uygulamalara yönelik bazı öneriler yapılabilir. Sonraki araştırmalar açısından; öncelikle yapılan regresyon analizinin son aşamasında, modele flört kaygısına ilişkin değişkenlerin eklenmesiyle kaygılı bağlanma ile romantik yalnızlık arasındaki ilişki ortadan kalkmıştır. Buna göre, romantik yalnızlık ile kaygılı bağlanma arasındaki ilişkinin flört kaygısı aracılığı ile sağlandığına ilişkin bir yorum yapılabilir. Bu bulgudan yola çıkılarak bağlanma boyutları ve romantik yalnızlık arasındaki ilişkide flört kaygısının aracı rolüne ilişkin bir yapısal eşitlik modelinin test edilmesi önerilebilir.

Ayrıca, çalışmanın bulgularından biri olan yaşı daha küçük olanların daha yüksek düzeyde romantik yalnızlık yaşadığı yönündeki bulgudan hareketle daha sonraki çalışmalar üniversite birinci sınıftan son sınıfa kadar beliren yetişkinlerin izlenmesiyle yapılan boylamsal bir çalışma ile beliren yetişkinlikte romantik yalnızlığın değişimine ilişkin daha ayrıntılı veriye ulaşılabilir. Diğer yandan bu çalışma, üniversiteye devam eden beliren yetişkinler ile yapılmıştır. Daha sonraki çalışmalarda eğitim-öğretimin dışında kalan beliren yetişkinlerin de çalışmaya dâhil edilmesiyle beliren yetişkinlik dönemindeki bireylere ilişkin daha kapsamlı verilerin elde edilebileceği düşünülmektedir. Ayrıca, bu çalışmanın beliren yetişkinlik döneminin dışında olan ileri ergenlik ve genç yetişkinlik dönemindeki bireylerle de yapılması karşılaştırılabilir sonuçlar sunması açısından yararlı görünmektedir.

Psikolojik danışmanlık uygulamaları açısından ise, üniversite öğrencilerinin ilişkilerle ilgili konulardaki gereksinimleri göz önüne alındığında üniversitelerin psikolojik danışma ve rehberlik merkezlerinde flört kaygısını azaltmaya yönelik ve romantik ilişkilerle ilgili bireysel ve grupla psikolojik danışma uygulamalarının yaygınlaştırılması önerilebilir. Benzer biçimde sürekli kaygının romantik ilişkide kaygıyı pozitif yönde yordadığı yönündeki araştırma sonuçlarından (Katalan, 2014) hareketle sosyal kaygıyı azaltmaya ve sosyal beceriler geliştirmeye yönelik çalışmalara yakın romantik ilişkiler bağlamında müdahalelerde yer verilebilir.

Kaynaklar

- Adamczyk, K., & Segrin, C. (2016). The mediating role of romantic desolation and dating anxiety in the association between interpersonal competence and life satisfaction among Polish young adults. *Journal of Adult Development, 23*(1), 1-10. doi: 10.1007/s10804-015-9216-3
- Allen, M., Bourhis, J., Emmers-Sommer, T., & Sahlsteind, E. (1998). Reducing dating anxiety: A meta-analysis. *Communication Reports, 11*(1), 49-55. doi:10.1080/08934219809367684
- Arkowitz, H., Hinton, R., Perl, J., & Himadi, W. (1978). Treatment strategies for dating anxiety in college men based on real-life practice. *The Counseling Psychologist, 7*(4), 41-46.
- Arnett, J. J. (2000). Emerging adulthood: A theory of development from the late teens through twenties. *American Psychologist, 55*(5), 469-480. doi: 10.1037//0003-066X.55.5.469

- Arnett, J. J. (2004). *Emerging adulthood: The winding road from the late teens through the twenties*. New York: Oxford University.
- Aslan-Tomaç, O. (2015). *Ergenlikte flört kaygısının yordanması*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Atak, H. (2009). Big five traits and loneliness among Turkish emerging adults. *International Journal of Social, Behavioral, Educational, Economic, Business and Industrial Engineering*, 3(7), 1494-1498.
- Ayçiçeği-Dinn, A., & Caldwell-Harris, C. L. (2011). Individualism–collectivism among Americans, Turks and Turkish immigrants to the U.S. *International Journal of Intercultural Relations*, 35(1), 9–16. doi:10.1016/j.ijintrel.2010.11.006
- Bartholomew, K., & Horowitz, L.M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61 (2), 226-244.
- Brehm, S. Kassin, S., & Fein, S. (2002). *Social psychology* (5. Basım). Boston: Houghton Mifflin Company.
- Brennan, K. A., Clark, C. L., & Shaver, P. R. (1998). Self report of measurement of adult attachment: An integrative overview. J. A. Simpson ve W. S. Rholes (Ed.). *Attachment Theory and Close Relationships* içinde (s. 46-76). New York: The Guildford.
- Buluş, M. (1997). Üniversite öğrencilerinde yalnızlık. *Pamukkale Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 82-90.
- Büyükşahin, A. (2006). *Yakın ilişkilerde bağlanım: Yatırım modelinin bağlanma stilleri ve bazı ilişkisel değişkenler yönünden incelenmesi*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Chorney, D. B., & Morris, T. L. (2008). The changing face of dating anxiety: issues in assessment with special populations. *Clinical Psychology: Science and Practice*, 15(3), 224-238.
- Cutrona, C. E. (1982). Transition to college: Loneliness and the process of social adjustment. L. A. Peplau, & D. Pearlman (Ed.), *Loneliness: A sourcebook of current theory, research and practice* içinde (s. 291-309). New York: Wiley Inter-Science.

- Çapkın, M. (2012). *Romantik kıskançlığın, bağlanma stilleri, benlik saygısı, kişilik özellikleri ve evlilik doyumu açısından yordanması*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çeçen, A.R. (2007). The Turkish version of the social and emotional loneliness scale for adults (SELSA-S): Initial development and validation. *Social Behaviour and Personality*, 35(6), 717- 734. doi: 10.2224/sbp.2007.35.6.717
- Çiftçi, Z. (2018). *Üniversite öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumları ve flört kaygısı arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Danış, M. Z., Yıldız, R., Tekin, H. E., & Alkan, P. (2017). *Sosyal hizmet öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ve bunu etkileyen faktörler: Sakarya örneği*. Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, 7(14), 9-22.
- Demir, Y., & Kutlu, M. (2016). Üniversite öğrencilerinde sosyal etkileşim kaygısı ile mutluluk arasındaki ilişki: Yalnızlığın aracı rolü. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(1), 195-210
- Demirli, A. (2007). *Cinsiyetin, bağlanma tipinin ve aile yapısının üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeyi üzerindeki rolü*. Yüksek Lisans Tezi. Orta Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Demirli, A. (2013). *Algılanan ana-baba tutumları, bağlanma boyutları, yalnızlık ve umudun yapısal ilişkileri*. Doktora Tezi. Orta Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Deniz, M. E., Hamarta, E., & Arı, R. (2005). An investigation of social skills and loneliness levels of university students with respect to their attachment styles in a sample of Turkish students. *Social Behavior and Personality*, 33(1), 19-32.
- DiTommaso, E., Brannen, C., & Best, L. A. (2004). Measurement and validity characteristics of the short version of the Social and Emotional Loneliness Scale for adults. *Educational and Psychological Measurement*, 64(1), 99-119. doi:10.1177/0013164403258450
- DiTommaso, E., Brannen-McNulty, C., Ross, L., & Burgess, M. (2003). Attachment styles, social skills and loneliness in young adults. *Personality and Individual Differences*, 35(2), 303-312. doi:10.1016/s0191-8869(02)00190-3

- DiTommaso, E., & Spinner, B. (1993). The development and initial validation of the Social and Emotional Loneliness Scale for Adults (SELSA). *Personality and Individual Differences, 14*(1), 127-134. doi: 10.1016/0191-8869(93)90182-3
- DiTommaso, E., & Spinner, B. (1997). Social and emotional loneliness: A reexamination of Weiss' typology of loneliness. *Personality and Individual Differences, 22*(3), 417-427. doi: 10.1016/S0191-8869(96)00204-8
- Erözkan, A. (2009). Ergenlerde yalnızlığın yordayıcıları. *İlköğretim Online, 8*(3), 809-819.
- Eryılmaz, A., & Ercan, L. (2010). Beliren yetişkinlikte romantik yakınlığı başlatma: Yakınlığa karşı yalıtılmışlık mı? *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 4*(34), 119-127.
- Feeney, J.A., & Noller, P. (1990). Attachment style as a predictor of adult romantic relationships. *Journal of Personality and Social Psychology, 58*(2), 281-291. doi: 10.1037/0022-3514.58.2.281
- Fincham, F. D., & Cui, M. (Ed.). (2011). *Romantic relationships in emerging adulthood*. New York: Cambridge University Press.
- Fraley, R.C., & Shaver, P.R. (2000). Adult romantic attachment: Theoretical developments, emerging controversies, and unanswered questions. *Review of General Psychology, 4*(2), 132-154. doi: 10.1037//1089-2680.4.2.132
- Gizir, C. A. (2012). İlişki İnançları Ölçeği'nin uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8*(2), 37-45.
- Glickman, A. R., & La Greca, A. M. (2004). The Dating Anxiety Scale for Adolescents: Scale development and associations with adolescent functioning. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology, 33*, 566-578.
- Hayali-Emir, S. (2014). *Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin bağlanma stilleri ile stresle başa çıkma biçimleri, kendilik algıları ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Hazan, C., & Shaver, P. R. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology, 52*(3), 511-524.

- Hoover, S., Skyja, A., & Cospers, J. (1979). Correlates of college students' loneliness. *Psychological Reports, 44*, 1116. doi: 10.2466/pr0.1979.44.3c.1116
- İlhan, T. (2012). Üniversite öğrencilerinde yalnızlık: Cinsiyet rolleri ve bağlanma stillerinin yalnızlığı yordama güçleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi, 12*(4), 2377-2396.
- Jang, M., & Kim, Y. H. (2012). The effect of group sandplay therapy on the social anxiety, loneliness and self-expression of migrant women in international marriages in South Korea *The Arts in Psychotherapy, 39*(1), 38-41. doi:10.1016/j.aip.2011.11.008
- Kalkan, M. (2008). Dating anxiety on adolescents: Scale development and effectiveness of cognitive-behavioral group counseling. *Eurasian Journal of Educational Research, 32*, 55-68.
- Kalkan, M., & Karadeniz-Özbek, S. (2011). Çocukluk çağı örselenme yaşantıları ergenlerdeki flört kaygısını yordar mı? *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 18*(1), 35-44.
- Karakuş, Ö. (2012). Ergenlerde bağlanma stilleri ve yalnızlık arasındaki ilişki. *Journal of Society & Social Work, 23*(2), 33-46.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi* (30. baskı). Ankara: Nobel Akademi.
- Katalan, C. (2014). *The relationships between parenting styles, attachment styles and romantic relationship satisfaction, romantic relationship anxiety among young Turkish adults*. Yüksek Lisans Tezi. Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Keldal, G., & Atli, A. (2016). Üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerinin yordayıcısı olarak kişilik özellikleri. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 45*(2), 131-146.
- Kılıç, M. (2015). *Üniversite öğrencilerinin sosyal görünüş kaygıları ile benlik saygıları ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Kirkpatrick, L. A., & Hazan, C. (1994). Attachment styles and close relationships: A four-year prospective study. *Personal Relationships, 1*(2), 123-142. doi: 10.1111/j.1475-6811.1994.tb00058.x

- Kozaklı, H. (2006). *Üniversite öğrencilerinde yalnızlık ve sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkilerin karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- LaGreca, A. M., & Mackey, E.R. (2007). Adolescents' anxiety in dating situations: the potential role of friends and romantic partners. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 36(4), 522-533. doi:10.1080/15374410701662097
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2003). *The attachment behavioral system in adulthood: Activation, psychodynamics, and interpersonal processes*. M. Zanna (Ed.), *Advances in experimental social psychology* (Vol. 35) içinde (s.53-152). New York: Academic.
- Mikulincer, M., & Shaver, P.R. (2007). *Attachment in adulthood-structure, dynamics, and change*. New York: The Guilford.
- Morsünbül, Ü. (2014). İnternet bağımlılığının bağlanma stilleri, kişilik özellikleri, yalnızlık ve yaşam doyumu ile ilişkisi. *International Journal of Human Sciences*, 11(1), 357-372. doi: 10.14687/ijhs.v11i1.2727
- Odacı, H., & Kalkan, M. (2010). Problematic Internet use, loneliness and dating anxiety among young adult university students. *Computers & Education*, 55(3), 1091-1097. doi: 10.1016/j.compedu.2010.05.006
- Oishi, D., Diener, E., Suh, E. M., & Lucas, R. E. (1999). Value as amoderator in subjective well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69, 915-924. doi: 10.1111/1467-6494.00051
- Özdemir, U., & Tuncay, T. (2008). Correlates of loneliness among university students. *Child and Adolescent Psychiatry and Mental Health*, 2(1), 29. doi: 10.1186/1753-2000-2-29
- Özgür, H. (2014). *Lise öğrencilerinin bağlanma stilleri ve flört davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Mardin örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Pakdaman, S., Saadat, H., Shahyad, S., Ahmadi, K., & Hosseinialhashemi, M. (2016). The role of attachment styles and resilience on loneliness. *International Journal of Medical Research & Health Sciences*, 5(9), 268-274.
- Peplau, L.A., Miceli, M., & Morasch, B. (1982). Loneliness and self-evaluation. L.A. Peplau, & D. Perlman (Ed.) *Loneliness: A Sourcebook & Current Theory, Research and Therapy* içinde (s.135-151). New York: Wiley Inter-Science.

- Pietromonaco, P. R., & Feldman-Barrett, L. (2000). The internal working models concept: What do we really know about the self in relation to others. *Review of General Psychology, 4*(2), 155–175. doi: 10.1037/111089-2680.4.2.155
- Prisbell, M. (1988) Dating competence as related to levels of loneliness. *Communication Reports, 1*(2), 54-59. doi: 10.1080/08934218809367465
- Russell, D., Cutrona, C. E., Rose, J., & Yurko, K. (1984). Social and emotional loneliness: an examination of Weiss's typology of loneliness. *Journal of Personality and Social Psychology, 46*(6), 1313-1321. doi: 10.1037/00223514.46.6.1313
- Sabiston, C. M., Sedgwick, W. A., Crocker, P. R. E., Kowalski, K. C., & Mack, D. E. (2007). Social physique anxiety in adolescence: An exploration of influences, coping strategies, and health behaviors. *Journal of Adolescent Research, 22*(1), 78-101. doi: 10.1177/0743558406294628
- Savcı, M., & Aysan, F. (2016). Yakın İlişkilerde Yaşantılar Ölçeği Kısa Formu'nun Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *VIII. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi*. Çanakkale; 837-846.
- Sawir, E., Marginson, S., Deumert, A., Nyland, C., & Ramia, G. (2008). Loneliness and international students: An Australian study. *Journal of Studies in International Education, (12)*2, 148-180. doi: 10.1177/102831530729969
- Solano, C. H., Batten, P. G., & Parish, E. A. (1982). Loneliness and patterns of self disclosure. *Journal of Personality and Social Psychology, 43*(3), 524-531. doi:10.1037/0022-3514.43.3.524
- Tang, S., & Zuo, J. (2000). Dating attitudes and behaviors of American and Chinese college students. *The Social Science Journal, 37*(81), 67-78.
- Uçar, S. (2018). *Beliren yetişkinlikte romantik ilişki deneyimleri*. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Wei, M., Russell, D. W., Mallinckrodt, B., & Vogel, D. L. (2007). The Experiences in Close Relationship Scale (ECR)-short form: Reliability, validity, and factor structure. *Journal of Personality Assessment, 88*(2), 187-204. doi: 10.1080/00223890701268041
- Wei, M., Shaffer, P. A., Young, S. K., & Zakalik, R. A. (2005). Adult attachment, shame, depression, and loneliness: The mediation role of basic psychological needs satisfaction. *Journal of Counseling Psychology, 52*(4), 591-601. doi: 10.1037/0022 0167.52.4.591

- Weiss, R.S. (1973). *Loneliness: The experience of emotion and social isolation*. Cambridge, MA: MIT.
- Wiseman, H., Maysless, O., & Sharabany, R. (2006). Why are they lonely? Perceived quality of early relationships with parents, attachment, personality predispositions and loneliness in first-year university students. *Personality and Individual Differences*, 40(2), 237-248. doi: 10.1016/j.paid.2005.05.015
- Yüksel, G. (2002). Üniversite öğrencilerinin utangaçlık düzeylerini etkileyen faktörler. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(3), 37-57.
- Zakahi, W. R., & Duran, R. L. (1985). Loneliness, communicative competence, and communication apprehension: Extension and replication. *Communication Quarterly*, 33(1), 50-60. doi: 10.1080/0146337850936957